



Naarden-Vesting, Zaltbommel en Amerongen



Wonen onder de kerktoren

‘Parkeren kan naast de kerk’ was het advies van alle geïnterviewden. Klinkt het gebeier van klokken inmiddels even vertrouwd als fluitende vogels? En hoe is het om te wonen op zo’n unieke, historische plek?

Tekst Louël de Jong fotografie Wout Jan Balhuizen

Naarden-Vesting

Het huis van Nan (makelaar) en Bob (wijnimporteur) de Vries Reilingh staat naast de Grote Kerk in Naarden-Vesting. Hun hele leven woonden ze in of vlakbij het stadje, nu voor het eerst binnen de oude vestingmuren.

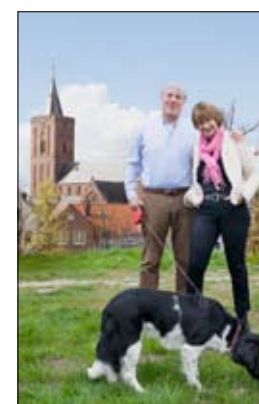
Bob: 'Om te zien of het dak van het huis nog in goede staat was, hebben we de toren beklommen. 235 treden omhoog, daar hadden we het beste zicht. Van onze vrienden zijn we de eersten die kleiner zijn gaan wonen. Onze kinderen hebben een eigen leven, regelmatig reizen wij af naar Frankrijk voor een korte vakantie – waarom een groot huis aanhouden? Dus hebben we dit pandje gekocht, maar wel op een prachtige locatie, midden in de oude vesting, met restaurants en winkels om de hoek. Met levendigheid dichtbij dus. En naast de Grote Kerk. Dat maakte dit huisje voor ons zo bijzonder: vrijstaand én naast dat prachtige bouwwerk uit 1440. 's Avonds, verlicht door *floodlights*, is hij het mooist. Sprookjesachtig. Dat blijft genieten.'

Nan: 'Vaak drinken we iets boven, in Bobs werkkamer. Ramen wagenwijd open, met mooi uitzicht op de toren. Heel romantisch. En steeds weer krijgen we een vakantiegevoel als de klok elk kwartier slaat. We zijn vaak in de kerk. Niet om een dienst bij te wonen, maar tijdens La Table, de jaarlijkse sfeerbeurs in november, of het Kunst- en Antiek Weekend bijvoorbeeld. Als burens vonden we ook dat we lid moesten worden van de Nederlandse Bachvereniging die hier jaarlijks voor Pasen de Matthäus-Passion uitvoert. Door de dikke kerkmuren horen we dat niet, wel zien we die week avond aan avond mooi uitgedoste mensen voorbijkomen.'

Bob vult aan: 'Ook lopen hier veel

toeristen langs. De dubbele omwalling en grachtengordel van Naarden-Vesting zijn uniek in de wereld. Opvallend veel Tsjechen komen voor het standbeeld en mausoleum van Comenius – de 16de-eeuwse, Tsjechische wijsgeer die naar Nederland vluchtte. In die periode fungeerde deze kerk als toevluchtsoord voor boeren tijdens de Tachtigjarige Oorlog. Met vee en al schuilden ze daar. Hooiwagens werden via de grote zijdeur naar binnen gereden. Vanuit onze woonkamer zien we die rode deur – fascinerend toch, dat zich daar zoveel heeft afgespeeld? Tijdens latere oorlogen was de vesting vooral een militair bolwerk. Nu wordt voor de huizen hier veel geld betaald, maar lange tijd was het helemaal niet chic om binnen de stadswallen te wonen. Toen stonden hier alleen armoedige boerderijen en pakhuizen. Ook ons huis was oorspronkelijk de werkplaats van een meubelzaak. Pas midden jaren zestig is de boel hier opgeknapt. Nu is het schilderachtig. Laatst hebben we woningruil gedaan met mijn broer in Zwitserland. Ook hij woont naast een kerkje, in een dorp aan de voet van de Alpen. Prachtig. Toch komt hij ook heel graag hier, vanwege de unieke plek.' 🍷

'Ramen wagenwijd open, met mooi uitzicht op de toren. En steeds weer krijgen we een vakantiegevoel als de klok elk kwartier slaat'



Foto's met de klok mee: Naarden-Vesting vanaf de stadswal; Bob en Nan voor hun huis uit 1906 met hond Britta; de Grote Kerk (of Sint-Vituskerk); de woonkamer van Nan en Bob met uitzicht op de Grote Kerk.

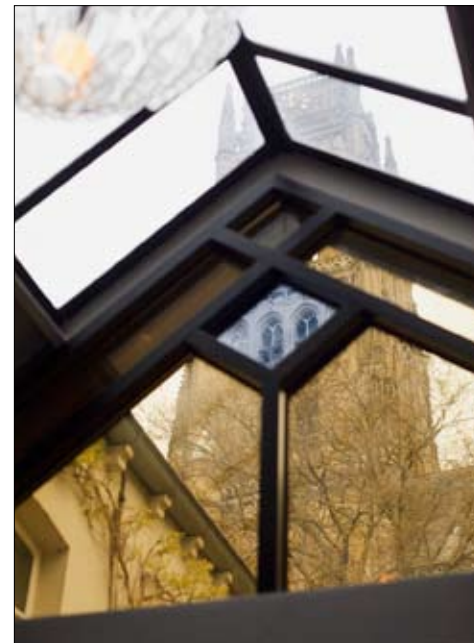
Zaltbommel

Carien van Boxel (tuin- en landschapontwerper) woont met man en kinderen in een heerlijk 19de-eeuws huis vol bloemen, serviezen, vaasjes, schilderijen en stapels tuin- en kookboeken. Vanuit het keukenraam kijk je recht op de Sint Maartenskerk in Zaltbommel.

Carien: 'Schoonheid ligt binnen handbereik. We zouden met een meer romantische en minder functionele bril om ons heen moeten kijken. Met die missie heb ik het idee opgepakt weer aandacht te vestigen op het verwaarloosde park op de stadswallen. Rijke vestingsteden maakten daar eind 19de eeuw geld voor vrij, arme steden zoals Zaltbommel konden geen tuinontwerpers bekostigen. Gelukkig was er wel een bijzondere inwoner, mijnheer F.W. de Virieu, een gepassioneerd tuinliefhebber, die hier aan de slag is gegaan. Zijn ontwerpen, met mooie boomgroepen en spannende paadjes, heb ik samen met kunsthistoricus Roland Gieles boven water gehaald. Onze diepe achtertuin grenst aan de middeleeuwse stadsmuur. Daar, helemaal achterin de tuin, hebben we het terras gemaakt. Daar is avondzon, maar vooral zien we vanaf die plek ons mooie huis en daarachter de toren van de Sint-Maartenskerk. Als er mensen op de toren staan kunnen we hun gesprekken soms bijna letterlijk verstaan – terwijl zij denken dat ze ons bespieden. En als de vlag uithangt – altijd weer feestelijk – horen we hem wapperen. Vanuit het keukenraam aan de voorkant van het huis, ooit een schoolmeesterswoning, kijken we tegen de zijkant van de kerk. Zingt daar een koor, dan klinkt dat hier hemels. We zijn niet gelovig, maar het is betoverend. Deze kerk is niet meer weg te denken uit ons leven. Het is niet alleen het beieren, wat een vertrouwd geluid is, het zijn ook de vogels die rond

de toren vliegen. En het dichtgemetselde raampje waarachter in de middeleeuwen een kluizenaar woonde – om een extreem religieus leven te leiden had ze zich laten inmetselen, mensen klopten op haar raampje voor raad. Of verhalen zoals die van mijn buurman, die hier vroeger als kind gewoon gezellig met botjes speelde, toen de begraafplaats naast de kerk geruimd werd. Rond de toren heb ik vooral veel met mijn handen in de aarde gewroet – in het park langs de wallen, de kerktuin (waar ik met scholieren en vrijwilligers 100.000 bollen in patroon plantte), de TorenTuin (een gezamenlijke buurttuin), de oude begraafplaats en allerlei particuliere tuinen. Het liefst werk ik met bloembollen. Ik ben grootgebracht met liefde voor natuur, stoffen, kleuren, smaken, plantjes en bloembollen. Met Sinterklaas kreeg altijd wel iemand in de familie een zakje bollen. Ik vind het geruststellend, wonen naast zo'n enorm gebouw dat er al meer dan zevenhonderd jaar staat. Het doet me beseffen dat wij nu mogen genieten van deze plek en dat dat weer voorbij gaat. En dat is goed. Planten en bloemen zijn prachtig maar vergaan ook. Het gaat om het proces, om het nu genieten.' 🍂

'Ik vind het geruststellend, wonen naast zo'n enorm gebouw dat er al meer dan zevenhonderd jaar staat'



Foto's met de klok mee: voorzijde van het huis; Carien in de grote woonkeuken; de prachtige, 40 meter diepe tuin; overal in huis terug te zien: liefde voor natuur, stoffen, kleuren, smaken, plantjes en bloembollen; altijd zicht op de toren van de Sint-Maartenskerk via het glazen dak in de hal.

Amerongen

Joost (psychiater in ruste) en Zuzana de Jong (reumatoloog) wonen pal naast de Andrieskerk in Amerongen, een juweel van een dorp aan de Nederrijn. Altijd klinkt muziek in huis. Soms resoneren de vioolsnaren met de donkerbronzen klanken van de klokken.

Joost: 'Toen de koop van dit huis bijna rond was, zaten we hier met de vorige eigenaren op zondagochtend rond de tafel. Eerst buiten, maar omdat we elkaar niet meer konden verstaan, verplaatsten we ons naar binnen. We wisten dus waaraan we begonnen. Elke zondag rond tien uur luidt de klok. Geen probleem, wij zijn geen lange slapers. Meestal eten we dan ons zachtgekookte eitje. Het gebeier van de Andrieskerk is ons al bijna net zo dierbaar als het carillon van de Westertoren in Amsterdam, waar we jarenlang vlakbij woonden. De klok slaat verder elk half, en elk heel uur. De donkerbronzen klanken worden een minuut later gevolgd door het blikkerige geluid van de klokkentoren van Kasteel Amerongen, hier vlak achter. We leven dus tussen kerk en kasteel. Elke maand geven studenten van het Utrechts Conservatorium een concert in de kerk, waar we graag naartoe gaan. Zelf speel ik altviool in kleine orkesten, vooral kamermuziek. Soms trilt er dus een snaar mee met het gebeier van de klok. Laatst belde er iemand aan die mij had horen repeteren. Of ik interesse had in een stapel bladmuziek die zij van haar zus had gekregen? Dat vind ik zo prettig in dit dorp, het laagdrempelige contact. Of even schroefjes kopen in de winkel van het echtpaar Kleton, waar bijna alles verkrijgbaar is. Op de plek van ons huis stond vroeger een schoenmakerij – 'Voor luxe- en burgerschoenen' stond groot op de gevel. Dat pand bestaat niet meer. In

1996 is dit huis gebouwd in oude stijl.' Zuzana: 'Het ligt in het hart van dit prachtige dorp, terwijl we achter zuidwaarts uitkijken over de weilanden. We kenden Amerongen van lange fiets- en wandeltochten in de omgeving. Mijmerend hebben we weleens staan kijken: als je dáár toch eens woont. Als we nu door de uiterwaarden lopen en in de verte de Andrieskerk zien, geeft dat een trots gevoel: dit is nu thuis. Ik geniet van het groen en de stilte – want ja, stil is het vooral. Sinds gisteren hebben we hond Tobias, daarmee gaan we nog veel wandelingen maken. Ook de kleinkinderen kunnen heerlijk rennen in de tuin.' Joost: 'De kerk is trouwens een nagemaakt model van de Domtoren. Hiermee wilde de aartsbisschop van Utrecht in de late middeleeuwen uitdrukkelijk laten zien dat Amerongen bij zijn gebied hoorde – en niet bij Gelderland, waarover veel gesteggel was. Het is een mooi bouwwerk. Vanuit mijn studeerkamer kijk ik uit op de eeuwenoude bakstenen. Dat geeft een gevoel van verbondenheid met het verleden.'

'De donkerbronzen klanken worden een minuut later gevolgd door het blikkerige geluid van de klokkentoren van Kasteel Amerongen, hier vlak achter'



Foto's met de klok mee: de achtertuin met rechts de bijgebouwen van kasteel Amerongen; Joost en Zuzana op de veranda aan de achterkant; met labradoedel Tobias; de voorzijde van het huis vanwaar uitzicht op de Andrieskerk; slaapkamer boven met een (zelfgemaakt) glas-in-loodraam dat Zuzana kreeg van een dankbare patiënt.